

Ada M. Soo

TÕNIS JA TEMA SÕBER TINDISTE

VANASÕNAD, KÕNEKÄÄNUD JA MÕISTATUSED
LAPSE SÕNAVARA RIKASTAMISEKS



2021

Illustratsioonid Epp Nõges
Keeletoimetaja Kristi Kingo
Küljendaja Alar Kitsik
Kaaned Epp Nõges ja Alar Kitsik

© Atlex OÜ ja autor, 2021

Kõik õigused kaitstud. Igasugune autoriõigusega materjali ebaseaduslik
paljundamine ja levitamine toob kaasa seaduses ette nähtud vastutuse.

atlex

Atlex OÜ
Kivi 23
51009 Tartu
Tel 734 9099
Faks 734 8915
atlex@atlex.ee
www.atlex.ee

ISBN 978-9916-620-05-2

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
Esimene lugu: LAEVASÕIT VEEKAUSIS	5
Teine lugu: LAEVASÕIT PEIPSI JÄRVEL	19
Kolmas lugu: LEND UNISTUSTE MAALE	31
Neljas lugu: UNISTUSTE SUUSASÕIT	43
Viies lugu: ELU LOODUSE KESKEL	57
ADA M. SOO	79



SISSEJUHATUS

Raamat „Tõnis ja tema sõber Tindiste“ sobib 6–7-aastastele lastele lugemaõppimiseks ja sõnavara rikastamiseks. Lugema õppimine on lapse jaoks tähtis ja keeruline. Vanemate kannatlikkus ja isiklik eeskuju lugemisharjumuste kujunemisel on väga oluline.

Tõnise ja Tindiste sõprusest ja seiklustest jutustavad lood on päriselu ja muinasjutu piirimail, need algavad ja lõpevad reaalses maailmas. Tõnise unistusi ja soove aitab täita tema väljamõeldud sõber Tindiste. Koos sattutakse näiteks kiiresti lendava lennukiga mägedesse suusatama ja kihutava laevaga käiakse ära Soome lahes. Pärast lugemist võib lapsega arutleda, mis neis lugudes on päriselt võimalik, mis mitte.

Oluline osa Tõnise ja Tindiste lugudes on vanarahva tarkustel. Need annavad võimaluse meenutada aegu, mil pere õhtuti koos istus ja vanemad (muinas)jutte jutustasid, vanasõnu õpetasid, kõnekäändude tähendusi selgitasid, mõistatustega laste mõistust ja taiplikkust „kontrollisid“ ning olukordade ja toimunud sündmuste kohta hinnanguid andvaid vanasõnu õpetasid. Sõnavara rikastavad väljendid annavad võimaluse vestelda lapsega sellest, millal ja millist neist sobib kasutada.

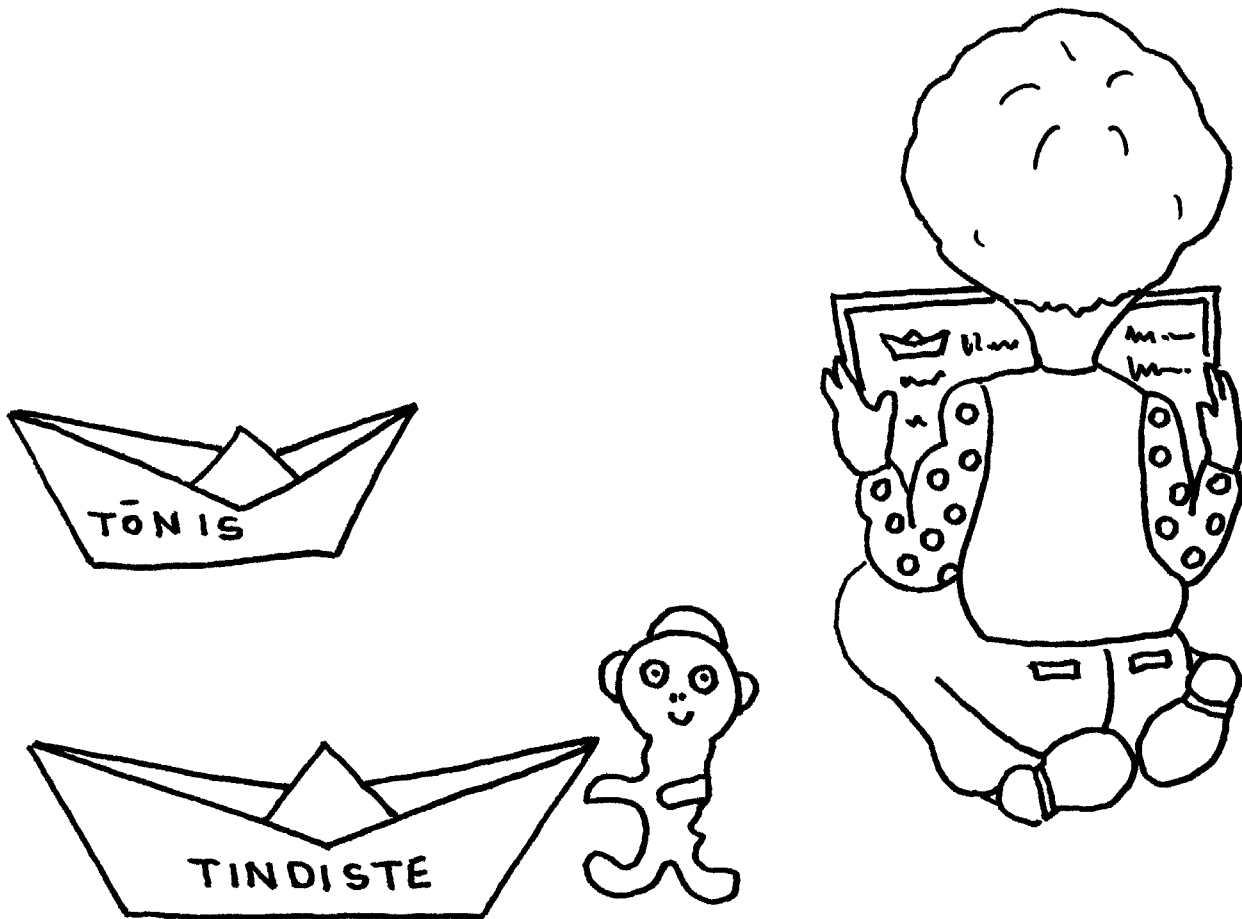
Raamat pakub võimaluse mõelda lahendusi ka kaudselt tekstiga seotud nuputamisesannetele. Ülesannete juhtnöörid on lihtsad ja konkreetsed. Lastele meeldib nuputada, olla tark ja nutikas, saada kiituse osaliseks.

Raamatu mustvalged illustratsioonid tähtsustavad loodust ning raamatuid, et luua sild lapse ja lugemise vahel. Pilte saab ja peabki värvima ning laps võib neid enda arvates oluliste loomade, lindude või esemetega ka täiendada.

Loodan, et märkate Tõnise huvi looduses olemise vastu. Selleks on vaja vanemate eeskuju ja toetust. Raamat pakub siinkohal jällegi mitmeid võimalusi. Näiteks võib sõita paadi või laevaga järvel või jõel, vaadelda ojas ujuvaid kalamaine, kelgutada, suusatada, ronida, meisterdada, ratsutada poni seljas, matkata kaaskus, männikus, kuusikus. Kujundage ja rikastage oma lapse maailmataju kindlasti ka selgitustega.

Esimene lugu

LAEVASÕIT VEEKAUSIS



OLI TEISIPÄEVA HOMMIK. TÕNISE EMA JA ISA OLID TÖÖLE LÄINUD.

MÕISTA, MÕISTA, KES ON ISA LAPS JA EMA LAPS, AGA OMETI EI OLE KELLEGI TÛTAR?

TÕNIS VAATAS VANAISA TOOMASE TOA UKSE VAHELT SISSE JA HÕIKAS VALJUSTI: „TERE HOMMIKUST! VANAISA, ÄRKA ÜLES! EMA JA ISA ON TÖÖL. SINA PEAD NÜÜD MINUGA TEGELEMA.“

„JA-JAH, MA KOHE...“ POBISES VANAISA JA KEERAS VOODIS ENNAST TEISELE KÛLJELE.

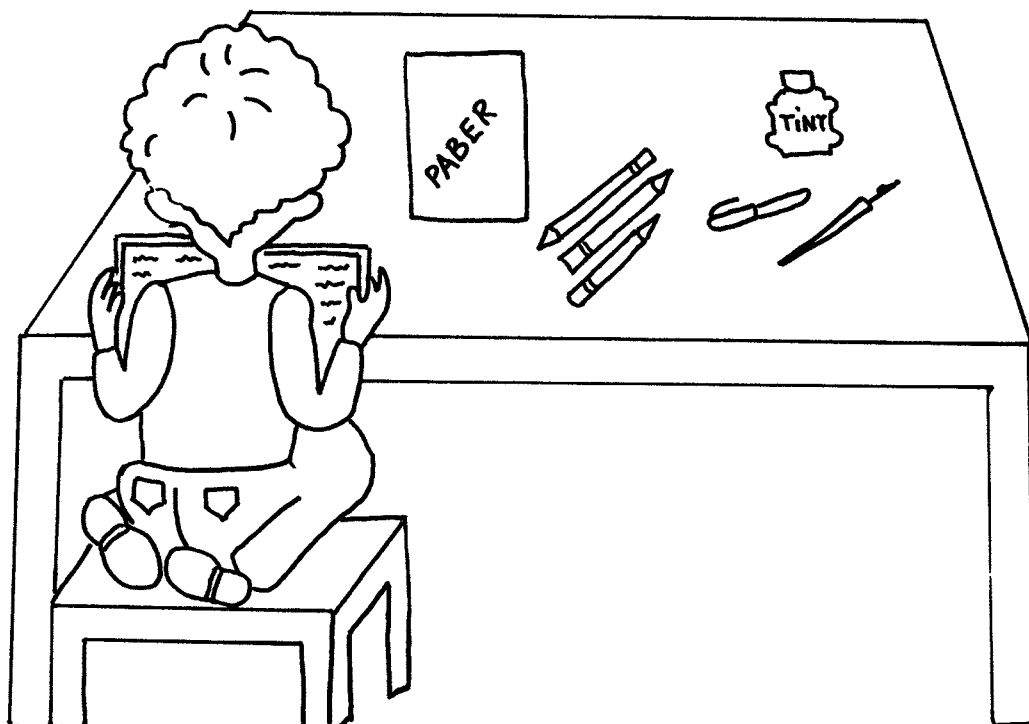
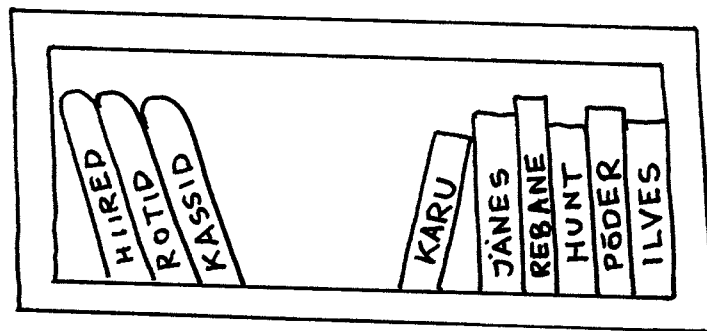
„KAS SA SOOVID, ET MA LOEN SULLE POSTIMEHEST TÄHTSAMAD PEALKIRJAD ETTE?“ KÜSIS POISS.

„SEE ON SUL HEA MÕTE,“ ARVAS VANAISA.

POISS ISTUS VANAISA KIIKTOOLI JA LUGES VALJU HÄÄLEGA AJALEHTE. SUURTE TÄHTEDEGA LUGUDE LUGEMINE EDENES TÕNISEL KENASTI.

POISS LUGES AEGLASELT JA VALJUSTI. PEAGI MÄRKAS TA, ET VANAISAL OLID SILMAD KINNI.

MÕISTA, MÕISTA, KUNAGI SA MIND EI NÄE, OLGU ÖÖ VÕI OLGU PÄEV, ALATI SA SILMAD SULED, KUI MA SINU JUURDE TULEN?



„VANAISA, KAS SA MAGAD?“ KÜSIS POISS.

**„MIS, MIS? LOE AGA LOE EDASI. MA VIST TUKASTASIN,“
VASTAS VANAISA UNISELT.**

MÕISTA, MÕISTA, MISSUGUST MÜTSI EI PANDA PÄHE?

TÕNIS LUGES EDASI.

KRÕHH-KÕRR, KRÕHH-KÕRR! KOSTUS VANAISA VOODIST.

**TÕNIS VAATAS VANAISA JA OTSUSTAS ETTELUGEMISE ILMA
HOIATAMATA ÄRA LÕPETADA.**

**„LOOTUSETU UNIMÜTS!“ MÕTLES POISS JA LASI SILMADEL
TOAS RINGI KÄIA. TA RONIS TOOLILE JA KEERAS JALAD
LAUA ALLA.**

*MÕISTA, MÕISTA, KELLEL VÕI MILLEL ON NELI JALGA, AGA
KÄIA EI OSKA?*

TÕNIS MÕTLES, MIDA EDASI TEHA.

„MA HAKKAN KIRJANIKUKS!“ OTSUSTAS TA.

*MÕISTA, MÕISTA, KES VÕI MIS ON PUUST JA MEELETA, AGA
SÜDA RÄÄGIB KEELETA?*

**LAUAL OLID KIRJANIKULE KÕIK VAJALIKUD ASJAD
OLEMAS. SEAL OLI SUUR PAKK VALGET PABERIT,
PASTAKAD, PIIATSID JA SULEPEAD.**

**TÕNIS VÕTTIS ALGUL HARILIKU PIIATSI, AGA
SIIS MÕTLES KIIRESTI RINGI JA VAHETAS PIIATSI
TÄITESULEPEA VASTU.**